[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1035

ਏ.ਏ.ਪਦਮਨਾਭਨ

ਬਨਾਮ

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2206 ਆਦਿ)

16, FEBRUARY,2018

[ਏ.ਕੇ. ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958:

ਧਾਰਾ. 15 (1) - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰਾਂ) ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ - ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 (1) ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਗਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ - ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਿਰਫ 2013 ਦੇ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਐਕਟ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ; ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਰਾਜ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਐਕਟ (ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 254 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 300ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ- ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ - ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 21ਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009-1958 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ 1958 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ 2013 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਜੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ- ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 1958 ਐਕਟ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ- ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਅਨੁਛੇਦ 300 ਏ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਛੇਦ 21ਏ, 300ਏ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ VII, ਸੂਚੀ III ਐਂਟਰੀਆਂ 25 ਅਤੇ 42 – ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009 – ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013।

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਆਰਟੀਕਲ 154 ਅਤੇ 166– ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (60 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰਾਜਪਾਲ- ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਅਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜਪਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897-ਸੈਕਸ਼ਨ 3 (60) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।

ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ:

ਜੇ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ,

XXXXXX

ਕਿਹਾ ਕਿ : 1. 1 ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ: (a) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; (b) ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮਤਾ; ਅਤੇ (c) ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (60) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ। ਰਾਜਪਾਲ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 166 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 166 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 15 ਅਤੇ 16] [1048-H; 1049-A-F]

ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 831: [1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 814; ਏ. ਸੰਜੀਵੀ ਨਾਇਡੂ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 443: [1970] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 505 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

1.2 ਚਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 19] [1053-E-F]

XXXXXX

1.3 1958 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 07.06.2015 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਅਸਲ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 16.06.2015 ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 20] [1054-E-G]

1.4 ਹੋਰ ਦੋ ਕਦਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕਦਮ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਕੂਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ

ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ 27.07.2016 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21] [1054-H; 1055-A-B]

2. ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 21 (ਏ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ (ਉੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਲੋਅਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ) ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 23] [1055-D-F]

3.1 ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਇੱਕ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਂਟਰੀ 42 ਸੂਚੀ III ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 42 ਸੂਚੀ III. [ਪਾਰਸ 25 ਅਤੇ 26] [1056-C]

XXXXXX

3.2 ਜੇ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 32] [1057-F-G]

3.3 ਰਾਜ 1958 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ: (i) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ (ii) ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ (iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ (iv) ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ, 2013 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 27 ਅਤੇ 28] [1056-D-G]

3.4 ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਐਕਟ, 1958 ਅਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਟ, 1958 ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 1958 ਅਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । [ਪਾਰਸ 35 ਅਤੇ 38] [1060-E-F; 1061-E]

ਦੀਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1959 ਐਸ.ਸੀ 648 [1959] **Suppl.** ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 8; ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਰ ਅਪਰੇਮ ਕੁਰੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2012) 7 ਐਸ.ਸੀ..ਸੀ 106: [2012] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 448; ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 569 : [1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 375; ਏ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ 297: [1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 399 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਹ ਗੋਵਰਧਨ ਐਲ. ਕਾਬਰਾ ਟੀਚਰਜ਼ ਕਾਲਜ, (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 228: [2002] 3. **Suppl.** ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 220 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

XXXXXX

3.5 ਧਾਰਾ 15 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 300 ਏ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 35 ਅਤੇ 38] [1060-E; 1061-F]

ਭੁਸਾਵਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਨਿਵਰੁਤੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਫਲਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 327: [2013] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 259 - ਵਿਲੱਖਣ.

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1975] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 814	ਅਨੁਸਰਣ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 16
[1970] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 505	ਅਨੁਸਰਣ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 17
[1959] Suppl ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 8	ਭਰੋਸਾ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 30
[2012] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 448	ਭਰੋਸਾ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 31
[1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 375	ਭਰੋਸਾ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 32
[1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 399	ਭਰੋਸਾ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 33
[2002]3Suppl.ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 220	ਭਰੋਸਾ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 34
[2013] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 259	ਵਿਲੱਖਣ	ਪੈਰਾ 39

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2206.

ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 2017 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 336 ਵਿੱਚ 01.08.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2207 ਅਤੇ 2208.

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਮੋਹਿਤ ਪਾਲ, ਹਰਸ਼ਦ ਵੀ ਹਮੀਦ, ਦਿਲੀਪ ਪੁਲਾਕਕੋਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸ਼ਲੀ ਹਰਸ਼ਦ, ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜੀ .ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਿਸ਼ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਵਿਨੈ ਸ਼ੰਕਰ ਵੀ.ਐਲ.।

XXXXXX

ਏ.ਏ. ਪਦਮਨਾਭਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1041

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ,

ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ । (Leave granted).

2. ਇਹ ਤਿੰਨ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 01.08.2017 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤੱਥ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ 2017 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 24386 ਤੋਂ ਉਤਪਨ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਗੇ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦੇ ਤ੍ਰਿਸੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਿਰਾਲੂਰ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਪੀ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (6) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2015 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12873 ਵਜੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏਡਿਡ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਪੀ. ਸਕੂਲ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਤੇ ਪੇਰੈਂਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਕੂਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਏਡਿਡ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵੱਲੋਂ ਏਡਿਡ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ 2015 ਦਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.(ਸੀ) ਨੰਬਰ 12205 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਯਮ, 1959 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 22.07.2015 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਨੇ 2015 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 27822-27827 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 05.10.2015 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ : -

XXXXXX

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ ਗਿਰੀ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਸਕੂਲ ਇਸ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

5. ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2015 ਦੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਕੇਸ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1045 ਵਜੋਂ ਮਾਣਹਾਨੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ 16.06.2016 ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

ਏ.ਏ. ਪਦਮਨਾਭਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.] 1043

6. ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 07.06.2016 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। 07.06.2016 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ 29.06.2016 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ 18.07.2016 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਚਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 15 (1) ਤਹਿਤ 27.07.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 03.08.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 27.07.2016 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ

ਹੋਣਗੇ। 27.07.2016 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25790 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 27.07.2016 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ 03.08.2016 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮ, 1959 ਦੇ ਨਿਯਮ 6, 7 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 07.06.2016 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅਸਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 23.11.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 23.11.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2360 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 09.12.2016 ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। 09.12.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 23.11.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 20.12.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 23.11.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ

20.12.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 01.08.2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।

7. ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਹਨ:

(a) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 27.07.2016 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕੂਲ 08.06.2016 ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬੰਦ ਪਏ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ।

(b) ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "2013, ਐਕਟ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

XXXXXX

(c) ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 20 ਸੂਚੀ III ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 254 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ 2013 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

(d) ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 27827 ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 05.10.2015 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮਿਤੀ 07.06.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ 29.06.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ 27.07.2016 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 2013, ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 15 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ

ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਾਲ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25622 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

9. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ

10. ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) "ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੂਲ" ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"2. (1) "ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 337 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ

ਕਰੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ;

2. (9). ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਹੋਸਟਲ ਅਤੇ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਰਨੀਚਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਉਪਕਰਣ, ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

11. ਕੇਰਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 7, ਜੋ "ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

(6) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਨੇਜਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੀ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਯਮ, 1959 ਦੇ ਨਿਯਮ 24 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈ:

24. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ:- (1) ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੀ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

XXXXXX

[(2) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਜਾਜ਼ਤ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਬੈਨੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਲੇਖ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

15. **ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ** - (1) ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ, ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਉਸਾਰੀ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

XXXXXX

(3) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਅਜਿਹੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। "

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ 27.07.2016 ਨੂੰ, ਸਕੂਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 05.10.2015 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 08.06.2015 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 22.07.2015 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਤੇ ਪੇਰੈਂਟ-ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੈਰਾ 27 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

. . . . . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਕਸਟਸ ਹਨ। ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) 12205/15 ਵਿੱਚ P17 ਅਤੇ P18 ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ

ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ।

XXXXXX

14. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 05.10.2015 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 16.06.2016 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 23.11.2016 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਰੀਖ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"..... ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25292/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10.06.2016 ਨੂੰ, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25619/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 08.06.2016 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25619/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2562/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 08.06.2016 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2562/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 08.06.2016 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 25619/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 08.06.2016 ਨੂੰ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2562/2016 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ,

08.06.2016 ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮਾਂ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

ਏ.ਏ.ਪਦਮਨਾਭਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.] 1049

15. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 07.06.2016 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (1) ਵਿੱਚ "ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ..... ਉਹ, ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ..... ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ। ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ: (a) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; (b) ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮਤਾ; ਅਤੇ

(c) ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।

16. ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (60) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ। ਰਾਜਪਾਲ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 154 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਅਨੁਛੇਦ 166 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 166 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 831 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾ 30 ਅਤੇ 31 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ:

XXXXXX

30. ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 77 (3) ਅਤੇ 166 (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 123, 213, 311 (2) ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਸੀ), 317, 352 (1), 356 ਅਤੇ 360 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 77 (3) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਛੇਦ 166 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਫਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 77 (3) ਅਤੇ 166 (3) ਦੋਵੇਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 77 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਸਾਰੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 77 (3) ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 166 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਵੰਡ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 53 ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 154 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 74 ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 163 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕੰਮ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ , ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਫ਼ਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 4 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਭਾਗ). ਮੈਂ, ਪੈਰਾ 748 ਪੰਨਾ 170 ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਰਲਟੋਨਾ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵਰਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ). "

XXXXXX

17. ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਅਰਥਾਤ, ਏ. ਸੰਜੀਵੀ ਨਾਇਡੂ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1970) 1ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 443, ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1939 ਦੀ ਧਾਰਾ 68 (ਸੀ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

". . . . . ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ, ਉਚਿਤ, ਕਿਫਾਇਤੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰੂਟ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰੂਟ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰੇਕ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। "

18. ਧਾਰਾ 68 ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਰਾਏ ....., ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ..... ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 23ਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ, ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਧਾਰਾ 68 (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਦਯੋਗ, ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 10, 11 ਅਤੇ 12 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ

XXXXXX

10. ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਕੈਬਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਛੱਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿਹਨਤੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ। ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਬਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ।

11. ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਸਿਬਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ 1 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 59 (3) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ 166 (3) ਵਰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੇ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕਾਂ ਵਾਂਗ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 2 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਧਾਰਾ 68 (ਸੀ) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ:

XXXXXX

"ਰਾਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਏ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਵੇਗੀ । ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਕਤ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਕੋਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 (ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਸਕੀਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ".

12. ਈਸ਼ਵਰਲਾਲ ਗਿਰਧਰ ਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਕੇਸ 3 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 (1) ਤਹਿਤ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਾਏ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਨਾ 282 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ:

"ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ, ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੁਰੰਤਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (4) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ

ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। "

19. ਚਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 07.06.2016 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ (ਜਸਟਿਸ ਏ. ਕੇ. ਜੈਸ਼ੰਕਰਨ ਨੰਬੀਅਰ) ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ:

"..... ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ, ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 29.06.2016 ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਸਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ 07.06.2016 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ.....

20. ਧਾਰਾ 15 (1) ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਸਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਬੰਦ 07.06.2015 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 16.06.2015 ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

21. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਦੋ ਕਦਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਕੂਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ ੧੫ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ 07.06.2016 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ 27.07.2016 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

22. ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 07.06.2016 ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

23. ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 21 (ਏ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2009 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ (ਉੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਲੋਅਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ) ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 14 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ

ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

24. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਜੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਐਕਟ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

XXXXXX

25. ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ (42ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸੂਚੀ II ਐਂਟਰੀ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਂਟਰੀ 11 ਸੂਚੀ II ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 25 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

25. ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 63, 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ; ਕਿਰਤ ਦੀ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖਲਾਈ।

26. ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਂਟਰੀ 42 ਸੂਚੀ III ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 42 ਸੂਚੀ III ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

42. ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੰਗ।

27. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1958 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਕਸਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ:

i) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ

ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ

iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ

iv) ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣਾ।

28. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ, 2013 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਕੋਲ ਹੈ।

29. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 254 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਕਟ, 1958 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

XXXXXX

30. ਦੀਪ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1959 ਐਸ.ਸੀ 648 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੰਤੁਲਨ/ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੇ. ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

“29..... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(1) ਕੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ।

(2) ਕੀ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕੋਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

(3) ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "

31. ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮਾਰ ਅਪਰੇਮ ਕੁਰੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2012) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 106, ਪੈਰਾ 47 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

47. ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਓਵਰਲੈਪ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 246 (1) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੋਵੇਗਾ; ਦੂਜਾ, ਅਨੁਛੇਦ 254 (1) ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

32. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਂ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 569 ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 59 ਅਤੇ 60 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

XXXXXX

59. . . . ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਚੀਆਂ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਓਵਰਲੈਪ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਦੇਖੋ: ਸਿੰਥੈਟਿਕਸ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਇੰਡੀਆ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ.

60. 'ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ' ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੀਠ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਦੂਜੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ। ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ.

33. ਏ. ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ 297 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ:

"10. ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਮੁਖਰਜੀ ਬਨਾਮ ਬੈਂਕ ਆਫ ਕਾਮਰਸ, ਲਿਮਟਿਡ (1946 74 ਆਈ.ਏ. 23) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਿਆ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬੰਗਾਲ ਸ਼ਾਹੂ-ਕਰਜ਼ਦਾਤਾ ਐਕਟ, 1940, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਸ਼ਾਹੂਕਰਜ਼ਾ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਆਈਟਮ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਪਰ

ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟ ਸੂਚੀ I, ਆਈਟਮ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੂਲ ਅਤੇ ਮੂਲ ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ. ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਰਡ ਪੋਰਟਰ ਨੇ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਚੇਟੀਅਰ ਬਨਾਮ ਮੁਟੁਸਵਾਮੀ ਗੌਂਡਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰ ਮੌਰਿਸ ਗਵਾਇਰ ਸੀ.ਜੇ. ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:

XXXXXX

ਏ.ਏ. ਪਦਮਨਾਭਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ, ਜੇ.] 1059

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਾਠ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿਰਫ ਦੁਖਦਾਈ ਹਨ. ਪਰ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਨੂੰ ਦੋ ਸੂਚੀਆਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਵੀ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਓਵਰਲੈਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਜੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ. ". . . "

34. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਹ ਗੋਵਰਧਨ ਐਲ ਕਾਬਰਾ ਟੀਚਰਜ਼ ਕਾਲਜ, (2002) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 228 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

XXXXXX

"7. ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਇਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਰਥਹੀਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ "ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਆਵੇਗਾ।

ਸੂਚੀ I ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ "ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਪੀਠ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ

ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਚਰਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਮੁੱਚੇ ਐਕਟ, ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਦਾਰਥ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. "ਪੀਠ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

" 35. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ 1958 ਅਤੇ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਕਟ, 1958 ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

36. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

12. ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ 4 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 3 ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

(i) ਜੀ.ਓ. (ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 181/2017 (ਜੀ.ਈ.ਡੀ.ਐਨ. ਮਿਤੀ 25.01.2017) ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਕੂਲ, ਮਾਲਾਪਰੰਬਾ ਨੂੰ 5,85,86,710/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(ii) ਏ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਪਲਾਟ ਕੋਝੀਕੋਡ- ਜੀ.ਓ. (ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 2289/2017/ਗੇਡਨ ਮਿਤੀ 11.07.2017 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੀ.ਓ.(ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 6047/2017/ਫਿਨ ਮਿਤੀ 31.07.2017 ਅਨੁਸਾਰ 56,09,947/- ਰੁਪਏ।

(iii) ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਪੀ. ਸਕੂਲ, ਕਿਰਾਲੂਰ, ਥ੍ਰਿਸੂਰ ਜੀ.ਓ.(ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 2289/2017/ਗੇਡਨ ਮਿਤੀ 11.07.2017 ਅਤੇ ਜੀ.ਓ.(ਆਰ.ਟੀ.) ਨੰਬਰ 6047/2017/ਫਿਨ ਮਿਤੀ 31.07.2017 ਅਨੁਸਾਰ 79,54,550/- ਰੁਪਏ ।

37. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ 4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

38. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1958 ਅਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਧਾਰਾ15 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 300 ਏ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

39. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭੁਸਾਵਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਨਿਵਰੁਤੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਫਲਕ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 327 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭੁਸਾਵਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦੇ 50% ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੌਂਸਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

XXXXXX

"8. ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 300-ਏ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ?

40. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਕਤ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਗੌੜਾ ਬਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

41. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ, 1958

ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

42. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

43. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ.

ਕਲਪਨਾ, ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi